

OBSAH

Predhovor	15
Milanov čas nevinnosti <i>(Michal Horský)</i>	17
Z korešpondencie Milana Zemka	24
I. ČASŤ (1900 – 1918 – 1939)	35
K historickej ideológii Antona Štefánka pred prvou svetovou vojnou <i>(Karol Hollý)</i>	36
Veľká vojna v meste a jej sociálne dôsledky – príklad Prešporka/Bratislavy <i>(Gabriela Dudeková)</i>	49
Štefánikovo umenie získavať si ľudí na príklade jeho misie v Ekvádore <i>(Michal Kšíňan)</i>	66
Pomníky a sochy Milana Rastislava Štefánika vystavané na Slovensku v období rokov 1919 – 1945 a slávnosti ich odhalenia <i>(Juraj Babjak)</i>	83
Lingvistický, geografický a mocenský rozmer stanovenia hraníc Slovenska po roku 1918 <i>(Bohumila Ferenčuhová)</i>	105
Československá národná rada a jej program po vzniku ČSR (prvé obdobie jej činnosti) <i>(Natália Krajčovičová)</i>	120
Prof. Michal Ursíny a úsilie o vysokoškolské technické vzdelávanie na Slovensku v 20. rokoch 20. storočia <i>(Lubica Kázmerová)</i>	132
Maďarskí republikáni. Dve tváre medzivojnovnej agrárnej strany na Slovensku <i>(Matej Hanula)</i>	142
K aktivizácii maďarskej zahraničnej politiky v rokoch 1926 – 1927 <i>(Miroslav Michela)</i>	157
Otec sirôt Samuel Zoch a jeho doba <i>(Alena Bartlová)</i>	169

Jubilejné oslavy 28. a 30. októbra 1928 na Slovensku (<i>Linda Osyková</i>)	183
„Skvelej pamiatke veľkého syna slovenskej Trnavy.“ Oslavy odhaľovania pamätnej tabule Jurajovi Haulikovi roku 1929 (<i>Peter Macho</i>)	199
Novohlasistická skupina a Robotnícka akadémia na Slovensku v rokoch 1933 – 1937 (<i>Ivan Kamenec</i>)	211
Vláda, alebo opozícia? Dilema HSĽS roku 1936 (<i>Róbert Arpáš</i>)	223
Jazyková otázka na Podkarpatské Rusi v letech 1919 – 1939 (<i>Jan Rychlík</i>)	233
Vývoj starostlivosti o hendikepované osoby na Slovensku v medzivojnovom období (<i>Anna Falisová</i>)	247
II. ČASŤ (1939 – 1945 – 1948)	259
„Slovenská zem patrí do slovenských rúk!“ Pozemková reforma na židovských poľnohospodárskych nehnuteľnostiach v rokoch 1939 – 1941 (<i>Martina Fiamová</i>)	260
Vzťahy na moravsko-slovenském pomezí a prevádzci kanály v letech 1939 – 1941 (<i>Miroslava Poláková</i>)	280
Prvé správy o tragédii Židov v koncentračných táboroch. Snahy medzinárodných záchranných organizácií o pomoc deportovaným (<i>Katarína Hradská</i>)	299
Sociálne nepokoje, sabotáže a partizánske hnutie v aktivitách ilegálnej KSS do roku 1943 (<i>Marek Syrný</i>)	310
Arizácia firemného majetku v Stropkove v rokoch 1939 – 1945 (<i>Ján Hlavinka</i>)	335
Jablonové – sonda do života obce v rokoch 1939 – 1945 (<i>Jaroslava Rogul'ová</i>)	345
Zabezpečenie vojnových zajatcov a internovaných v ZSSR v rokoch 1939 – 1956 (<i>Stanislav Mičev</i>)	357

Pracovné sily a zamestnanosť v tretej republike (1945 – 1948) (<i>Miroslav Sabol</i>)	371
III. ČASŤ (1948 – 1989 – 1993)	385
1992: česko-slovenská federácia pred svojim rozdelením (<i>Jozef Žatkuliak</i>)	386
Na hraniciach historiografie a hagiografie. Obraz Klementa Gottwalda a jeho pôsobenia na strednom Slovensku v rokoch 1921 – 1924 (<i>Juraj Benko</i>)	408
„Pokolenie v útoku.“ <i>Kultúrny život</i> v zrkadle ideologickej (ne)kultúry v rokoch 1948 – 1953 (<i>Vlasta Jaksicsová</i>)	424
Nekomunistické politické strany na Slovensku: od prevratu vo februári 1948 k pokusu o reformu po januári 1968 (<i>Jan Pešek</i>)	442
Emigrácia kontroverzného spisovateľa a novinára Ladislava Mňačka do Izraela v rokoch 1967 a 1968 (<i>Jozef Leikert</i>)	454
Občania proti normalizácii. K protestom slovenských občanov proti normalizačným tendenciám v rokoch 1968 – 1969 (<i>Stanislav Sikora</i>)	476
Divadlo v zrkadle spoločensko-politických kontextov (<i>Dagmar Podmaková</i>)	497
Českí a slovenskí filmári na sklonku roka 1969 (<i>Elena Londáková</i>)	509
Slobodomurárstvo v českých krajinách a na Slovensku (<i>Miroslav Fabricius</i>)	523
Svetové hospodárske krízy a Slovensko v 20. storočí (<i>Ludovít Hallon – Miroslav Londák</i>)	540
Zlomy a kontinuity vo vývoji Slovenskej akadémie vied (<i>Adam Hudek – Dušan Kováč</i>)	564

IV. ČASŤ (20. STOROČIE – MEDZINÁRODNÝ KONTEXT) 587

Sibírska oblastná дума a jej miesto v politickom vývoji Sibíri
v rokoch 1917 – 1918 (*Lubica Harbulová*) 588

Niekoľko poznámok na margo (nerealizovanej) francúzsko-československej
vojenskej zmluvy po skončení prvej svetovej vojny (*Pavol Petruf*) 602

Nacionálny mysticismus v stredoeurópskom literárnom agrarizme
(*Roman Holec*) 612

Podivuhodné dobrodružstvá Antonína Kubíčka
Spis z archívu československého zahraničného odboj
vo Veľkej Británii z roku 1944 (*Josette Baer*) 629

Štátna suverenita len ako fasáda? Zásahy Nemecka do slovenského
zákonodarstva v rokoch 1939 – 1940 (*Michal Schvarc*) 641

Československé a maďarské diplomatické aktivity pred mierovou konferenciou
roku 1946 z pohľadu československej politiky a diplomacie
(*Štefan Šutaj*) 658

Americké úvery a pôžičky Československu, československý dlh voči USA.
Prierezová sonda do dvojstranných hospodárskych vzťahov
(*Slavomír Michálek*) 684

Výberová bibliografia PhDr. Milana Zemka, CSc.
(*Alžbeta Sedliaková*) 700

Pramene a literatúra 709

Autori 736

Summary 737

CONTENTS

Foreword (<i>Slavomír Michálek</i>)	15
Milan's time of innocence (<i>Michal Horský</i>)	17
From the correspondence of Milan Zemko	24
PART I (1900 – 1918 – 1939)	35
The historical ideology of Anton Štefánek before World War I (<i>Karol Hollý</i>)	36
The Great War in a city and its consequences – the example of Pressburg/Bratislava (<i>Gabriela Dudeková</i>)	49
Štefánek's ability to gain others' trust – the example of his mission to Ecuador (<i>Michal Kšiňan</i>)	66
Monuments and statues of Milan Rastislav Štefánek exhibited in Slovakia during the years 1919 – 1945, and celebrations of their exposure (<i>Juraj Babjak</i>)	83
The Linguistic, geographical and power dimensions of the designation of Slovak borders after 1918 (<i>Bohumila Ferenčuhová</i>)	105
The Czechoslovak National Council and its agenda after the establishment of the Czechoslovak Republic (the first period of its existence) (<i>Natália Krajčovičová</i>)	120
Prof. Michal Ursíny and the ambition of Technical University education in Slovakia during the 1920s (<i>Lubica Kázmerová</i>)	132
Hungarian Republicans: Two faces of the interwar Agrarian Party in Slovakia (<i>Matej Hamula</i>)	142
The activation of Hungarian foreign policy during the years 1926 – 1927 (<i>Miroslav Michela</i>)	157
The Orphans' father: Samuel Zoch and his era (<i>Alena Bartlová</i>)	169
Anniversary celebrations in Slovakia on the 28 th and 30 th of October, 1928 (<i>Linda Osyková</i>)	183

“To the fantastic memory of a great son of the Slovak city of Trnava”: Celebrations of the exposition of the memorial of Juraj Haulik in 1929 (<i>Peter Macho</i>)	199
The “Novohlasizmus” Movement and the Labour College in Slovakia during the years 1933-1937 (<i>Ivan Kamenec</i>)	211
Government or opposition: the dilemma of Hlinka’s Slovak People’s Party in 1936 (<i>Róbert Arpáš</i>)	223
The Language question of Subcarpathian Ruthenia during the years 1919-1939 (<i>Jan Rychlik</i>)	233
The Development of care for the handicapped in Slovakia during the interwar period (<i>Anna Falisová</i>)	247
PART II (1939 – 1945 – 1948)	259
“Slovak land belongs in Slovak hands!”: Land reform on the Jewish agricultural real estate property (1939 – 1941) (<i>Martina Fiamová</i>)	260
The Relationship on the Moravian-Slovak frontier and transfer channels during the years 1939 – 1941 (<i>Miroslava Poláková</i>)	280
The First news of the tragedy of the Jews in concentration camps: attempts by international humanitarian organisations to help the deported (<i>Katarína Hradská</i>)	299
Social unrest, sabotage, and the Partisan movement in the activities of the illegal Communist Party of Slovakia until 1943 (<i>Marek Syrný</i>)	310
The Aryanization of corporate property in the city of Stropkov (<i>Ján Hlavinka</i>)	335
Jablonové: insight into village life during the years 1939 – 1945 (<i>Jaroslava Rogul’ová</i>)	345
The Securing of war hostages and interned people in the U.S.S.R. during the years 1939 – 1956 (<i>Stanislav Mičev</i>)	357
The Workforce and employment in the Third Republic (1945 – 1948) (<i>Miroslav Sabol</i>)	371

CONTENTS

PART III (1948 – 1989 – 1993)	385
The Czech and Slovak Federal Republic before its disintegration during the second half of 1992 (<i>Jozef Žatkuliak</i>)	386
On the border between historiography and hagiography. Klement Gottwald's post-February portrayal during his activity in Central Slovakia during the years 1921 – 1924 (<i>Juraj Benko</i>)	408
“Generation on the attack”: Cultural life in a mirror of ideological (anti)culture during the years 1948 – 1953 (<i>Vlasta Jaksicsová</i>)	424
Non-Communist parties in Slovakia: from the upheaval in February, 1948 to the reform attempt after January, 1968 (<i>Jan Pešek</i>)	442
The emigration of a controversial writer and journalist Ladislav Mňačko to Israel during the years 1967 and 1968 (<i>Jozef Leikert</i>)	454
Citizens against normalisation: the protests of Slovak citizens against normalisation tendencies during the years 1968 – 1969 (<i>Stanislav Sikora</i>)	476
Theatre in a mirror of political and social contexts (<i>Dagmar Podmaková</i>)	497
A Brief situational excursus of Czech and Slovak filmmakers towards the end of 1969 (<i>Elena Londáková</i>)	509
The Freemasons fraternity in Czech lands and in Slovakia (<i>Miroslav Fabricius</i>)	523
The Worldwide economic crises and Slovakia during 20 th century (<i>Ludovít Hallon, Miroslav Londák</i>)	540
Breaking points and continuities in the development of the Slovak Academy of Sciences (<i>Adam Hudek, Dušan Kováč</i>)	564

Predhovor

PART IV (20TH CENTURY – INTERNATIONAL CONTEXT)	587
The Siberian Regional Duma and its role in the political development of Siberia during the years 1917-1918 (<i>Lubica Harbul'ová</i>)	588
A Few comments regarding the (unrealised) French-Czechoslovak military contract after the end of the First World War (<i>Pavol Petruf</i>)	602
National mysticism in Central European literary Agrarianism (<i>Roman Holec</i>)	612
The Peculiar adventures of Antonín Kubiček: a 1944 document from the archives of the Czechoslovak Foreign Resistance in Great Britain (<i>Josette Baer</i>)	629
Is state sovereignty only a facade? German interferences in Slovak legislation during the years 1939 – 1940 (<i>Michal Schvarc</i>)	641
Czechoslovak and Hungarian diplomatic activities before the Paris Peace Conference of 1946 from the point of view of Czechoslovak politics and diplomacy (<i>Štefan Šutaj</i>)	658
American credits and loans to Czechoslovakia, and the Czechoslovak debt to the USA: insight into mutual economic relations (<i>Slavomír Michálek</i>)	684
Selected works of PhDr. Milan Zemko, CSc. (<i>Alžbeta Sedliaková</i>)	700
Works cited and resources	709
Authors	736
Summary	737